

Průběžná zpráva o stavu Unie výtvarných umělců České republiky

Základní charakteristika

Unie výtvarných umělců (od roku 1994 Unie výtvarných umělců ČR) vznikla v roce 1990 rozhodnutím sjezdu Svazu českých výtvarných umělců podle zákona o sdružování občanů. Jako právní nástupce SČVU převzala UVU ČR i mezinárodní závazky a stala se národním reprezentantem výtvarné obce v mezinárodní organizaci výtvarných umělců IAA/AIAP (UNESCO), od roku 2000 pak i v její nově vzniklé evropské regionální organizaci IAA Europe. Prostřednictvím Rady uměleckých obcí ČR je unie v kontaktu s Evropskou radou umělců (ECA).

UVU ČR zřídila a spravuje na principu dobrovolné spoluúčasti Národní registr profesionálních výtvarných umělců a designérů ČR a s využitím svého archívu vytváří orientační Rejstřík držitelů práv k autorským dílům a registr zemřelých. Zajišťuje šíření informací prostřednictvím webové stránky, rozesíláním e-mailových informací, korespondenčně a osobním kontaktem na schůzích a akcích profesních sdružení.

K 30. 4. 2012 tvoří UVU ČR 13 řádných členů s plným členstvím (spolků, profesních sdružení), k nimž se přidružuje 9 asociovaných sdružení a 4 organizace partnerské. Další cca 30 sdružení patří mezi respektované profesní organizace a členství v nich zakládá možnost zápisu v Národním registru profesionálních výtvarných umělců a designérů ČR ex offo. Stejný status mají i členové (nebo bývalí členové) cca 20 podobných sdružení, která zanikla nebo činnost nevyvíjejí. V Národním registru mohou být podle vymezených pravidel zapsáni ex offo umělci také individuálně. V členském, smluvním nebo neutrálním vztahu k UVU ČR je tedy více než 70 profesních organizací.

UVU ČR se neomezuje jen na základní činnosti, které zajišťuje pro své členy, ale z titulu svého zastoupení v IAA a svého dominantního postavení jako střešní organizace vykonává činnosti i pro celou výtvarnou obec. Nástrojem k udržování kontaktů s profesními sdruženími, s významnými prodejními galeriemi a se středními odbornými a vysokými školami i s umělci, kteří nechtějí být členy žádného formálního uskupení je průběžně aktualizovaná webová stránka www.uvucr.cz. Účinnou formou je rozesílání občasných e-informací UVU ČR určených téměř dvěma tisícům příjemců v České republice a výběrově i třem stovkám umělců v zahraničí.

Nejdůležitějším úkolem UVU ČR zůstává navrhování legislativních opatření, která upravují prostředí k umělecké tvorbě. Úspěšnost těchto snah však dosud neodpovídá našim přáním.

Vývoj hospodářské situace UVU ČR

Po přechodném období 1990 až 1993, kdy dohasínal systém financování uměleckých svazů ze státních prostředků a z prostředků kulturního fondu, je zejména rok 1995 (a léta následující) charakteristický ztrátou iluzí a nadějí členů, jejich úbytkem a tím i dramatickým snížením příjmů z členských příspěvků. Nenašel se jiný způsob, jak uhradit nezbytné platby, než nevyplatit plné mzdy zaměstnancům a pak snižovat jejich počet. Bylo zřejmé, že nejde o přechodný stav, ale o dlouhodobou tendenci. Proto pracovní skupina pro rozpočet připravila návrhy opatření, které byly přijaty Radou UVU ČR v roce 1998; UVU ČR vstoupila do rozpočtového provizora, jemuž odpovídal optimální administrativní model, redukující počet zaměstnanců z dřívějších skoro šedesáti na pět.

Vedoucím pražské kanceláře a koordinátorem činnosti spolků v Praze a v Čechách se stal Mgr. Vít Weber, manažerkou zahraničních vztahů PhDr. Jana Tichá, sekretářkou Alena Stretavská, hospodářkou Hana Rychlá; pátým zaměstnancem byl správce informačního střediska UVU ČR a koordinátor činnosti spolků na Moravě se sídlem v Brně PhDr. Oskar Brůža. Zaměstnancům měly být k dispozici kancelář v Praze, sklad a ubytovací ateliér v Praze, kancelář v Brně. Tento model, jehož roční provozní a mzdové náklady byly odhadovány v tehdejších cenách na cca 1,1 mil. Kč, se nikdy realizovat nepodařilo.

Další opatření směřovala k snižování provozních nákladů. Kancelář v Mánesu byla postoupena (se souhlasem majitele) partnerské OOA-S; zprvu byla hrazena část prostor pro potřeby UVU ČR, později byl hrazen jen poplatek za přihrádku na ukládání pošty, nyní je hrazeno jen přeposílání pošty do Brna. Kancelář v Brně byla zrušena a provoz je zajišťován bezúplatně z bytu tajemníka; oficiální kontaktní místo (Dům umění města Brna) je poskytováno bezúplatně. Místo manažerky zahraničních vztahů bylo zrušeno a úkoly převzalo částečně informační středisko v Brně. Místo sekretářky bylo zrušeno a její činnosti zajišťoval vedoucí kanceláře sám. Hospodářka přešla na poloviční úvazek a od roku 2005 je účetnictví unie vedeno na smluvním základě.

Stálými tendencemi, které se nedaří zvrátit ani profesním organizacím, ani unii jako celku, jsou: zvyšování průměrného věku členů (průměrný věk činil v roce 2005 60 roků a nyní se začíná blížit 70 roků), jejich úbytek a snižování platební morálky od již tak dost nízké v roce 2001 (54 %) až po 22 % v roce 2011. To vše bylo důvodem další změny v rámci rozpočtového provizoria. Koncem roku 2000 byla uzavřena neobsazená pražská kancelář a agenda byla převedena na informační středisko v Brně, kde jeden pracovník vše zajišťoval do 30.10.2009 za minimální mzdu (8 tis. Kč hrubé mzdy měsíčně) a od 1.11.2009 (po přiznání starobního důchodu) vykonává práci přechodně nehonorovaně; tento stav trvá dosud. Finančně zajištěny jsou jen minimální

provozní náklady (technika, materiál, internet, telefon, poštovné, jízdné veřejnými prostředky s využitím slev bez příslušenství a pod.).

Pozitivní, možná překvapivou, jistě však příznivou tendencí je růst zájmu o individuální zápis v Národním registru, který byl umožněn rozhodnutím Rady UVU ČR v dubnu 1997. Tento růst je však zároveň svědectvím o poklesu zájmu o aktivní členství ve spolcích – profesních sdruženích, což však bylo základním principem změn, prosazovaných po roce 1990. V roce 2001 bylo individuálně zapsáno 291 umělců, v r. 2002 jich bylo 374, v r. 2004 již 459, v r. 2007 bylo takto evidováno 619 umělců a jejich počet v roce 2011 činil 924. Z cca 2 – 3 tisíc profesionálních výtvarných umělců činných na území našeho státu je jich v Národním registru zapsáno cca 1500, z nich cca 180 platí plný členský příspěvek, 110 poloviční, 550 dobrovolný (věk 71 let a více) a cca 660 je netečných, respektive čas od času kontakt obnovuje a čas od času přerušuje.

Elementární funkce UVU ČR jsou udržovány díky řadě racionalizačních opatření, využívajících především možností výpočetní techniky a internetu. Celkový objem vybraných prostředků neumožňuje bez „vyrovnávacího polštáře“ - jímž bylo zprvu vyplácení neúplné a v současné době žádné mzdy jedinému pracovníkovi - bezproblémově zajistit všechny nutné činnosti unie; proto přešlo rozpočtové provizorium do současného nouzového provozu.

Činnost UVU ČR v nouzovém provozu

Spojenou činnost kanceláře a informačního střediska řídí (nehonorovaně) úřadující předseda a statutární představitel UVU ČR (a předseda Asociace hračka Václav Kubát). Na činnosti se dále okrajově podílejí (rovněž nehonorovaně) zejména dva místopředsedové (Mgr. Vít Weber a akad. mal. Jan Pospíšil). UVU ČR vede účetnictví (dříve podvojně účetnictví), podává daňové přiznání; dokumenty podepisuje úřadující předseda. Od roku 2002 uplatňuje vedené unie metodu přímého kontaktu se spolky a tím i s členskou základnou formou osobního setkání v kombinaci s využíváním webové stránky, e-informací UVU ČR a elektronického korespondenčního styku.

Základními dokumenty, jimiž je provoz unie usměrňován, jsou zásady rozpočtového provizoria a indexový způsob stanovení členských příspěvků (1998; od roku 2004 nebyla však výše členského příspěvku změněna pro uvažovaný sporný výsledek; posledním úsporným opatřením, které vyrovnalo stále rostoucí náklady, bylo ukončení nájmu ubytovacího ateliéru a spisovny v Praze na Roháčově 36 k 30. září 2011), Pravidla zápisu do Národního registru (2000) výhledový program činnosti UVU ČR (od roku 1999 dále), Analýza postavení výtvarného umělce v ČR (schválena R UVU ČR v dubnu 2002); z těchto dokumentů vycházely i připomínky k Návrhu reformy veřejných financí (2003, znovu 2010) i návrhu zákona o veřejné podpoře kultury (2003-2004).

Kancelář / Informační středisko zajišťuje:

> korespondenci (2001 celkem 1640 vypravených zásilek - tj. průměrně 7 na jeden pracovní den, 2002 celkem 2918 vypravených zásilek - tj. průměrně 13 na jeden pracovní den, 2003 celkem 1296 vypravených zásilek - tj. průměrně 6 na jeden pracovní den, 2004 celkem 833 vypravených zásilek - tj. průměrně 4 na jeden pracovní den - začíná se projevovat využívání e-mailové pošty), 2005 celkem 367 zásilek, 2006 celkem 2399 zásilek (v tom i objednaná rozesílací služba), 2007 celkem 475 zásilek, 2008 celkem 345 zásilek, 2009 celkem 350 zásilek, 2010 celkem 245 zásilek a 2011 celkem 302 zásilek.

> centrální databázi členů, správa Národního registru profesionálních výtvarných umělců a designérů ČR a vydávání identifikačních karet

> písemné i ústní konzultace členům

> obsahovou náplň webové stránky (www.uvucr.cz); stránka je nejvýznamnějším univerzálním výstupem, je v průměru 30 až 40 x v roce aktualizována (od 1. ledna 2010 do dnešního byla aktualizována 84 x). Tento informační zdroj je doplňován e-informacemi UVU ČR.

> vydávání E-informací UVU ČR, rozesílaných souhrnně nebo diferencovaně podle zájmu na téměř 2000 adres v ČR a cca 300 adres v zahraničí. Zaslání e-informací UVU ČR bylo zahájeno v roce 2002 a dosud jich bylo takto rozšířeno 333

> informační služby po internetu (hledání dědiců, kontakty na výtvarníky)

> zpracování rešerší a přípravu odborných dokumentů

> koordinaci činnosti podle zájmu jednotlivých členských organizací (spolků) korespondenčně a osobním jednáním (pracovní cesty: 2001 - 68 dnů, 2002 - 60 dnů, 2003 - 55 dnů, 2004 - 41 dnů a dále zhruba ve stejném rozsahu ročně)

> přípravu dokumentů na jednání mezinárodních organizací a IAA (Szödliget 1999 /účast/, Bratislava 2000 /účast/, Plzeň 2000 /účast/, Moravany nad Váhom 2001/účast/, Polsko 2001 /korespondenčně/, Heidelberg 2002 /účast/, Athény 2002 /korespondenčně/, Vilnius 2003 /účast/, Moskva 2004 /korespondenčně/, Plzeň 2004 /účast/; dále z finančních důvodů jen korespondenčně)

> přípravu dokumentů vyžádaných nebo iniciativně zasílaných (Reforma veřejných financí, návrhy daňových úprav, připomínky k zákonům - o státních cenách, o veřejné podpoře kultury)

> inovaci softwaru a obměnu nezbytného technického vybavení

Unie se podílí na řadě aktivit iniciovaných a rozvíjených společně s některými profesními sdruženími. Nejvýznamnější z nich je Bienále kresby v Plzni, jediná periodická akce v České republice, zaštitěná a pořádaná ve spolupráci s evropským komitét světové organizace výtvarných umělců IAA.

Prioritním úkolem je postupné předávání dokumentace do Národního archívu v Praze a do Moravského zemského archívu v Brně a umístování významných dokumentů na webovou stránku unie. Webová stránka je archivována Národní knihovnou v Praze v rámci projektu WebArchiv.

Rozšiřující přehled informací přístupných na www.uvucr.cz (výběr):

Všeobecně:

http://www.uvucr.cz/unie/zakladni_informace_o_uvucr.html

O Národním registru:

http://www.uvucr.cz/rejstrik/rejstrik_titul.htm

UVU ČR a výtvarná obec:

http://www.uvucr.cz/unie/struktura_vytvarne_obce.htm

E-informace UVU ČR:

http://www.uvucr.cz/e_info/e_info_prehled.htm

Bienále kresby Plzeň

<http://www.bienale-plzen.cz>